

МОНГОЛ УЛСЫН СТАНДАРТ

Ангилалтын код 13.060.01

Усны аж ахуй. Усны чанар нэр томьёо, тодорхойлолт. Водное хозяйство. Качество вод. Термины и определения	MNS 4079 : 1988
	ЭЗХТЗ-ийн СТ 5184-85

БНМАУ-ын Сайд нарын Зөвлөлийн дэргэдэх улсын стандартын газрын 1988 оны 376 дугаар тогтоолын дагуу 1988 оны 2 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн мөрдөнө.

Энэхүү стандартын шаардлагыг заавал мөрдөнө

Энэхүү стандарт нь улс ардын аж ахуйн бүх салбарт хэрэглэх усны чанарын холбогдолтой нэр томьёо, тодорхойлолтыг тогтооно.

Нэр томьёо	Тодорхойлолт
1. Усны чанар Качество воды	Ус хэрэглээний тодорхой төрөлд усны тохирох чанарыг тодорхойлж байгаа шинж, найрлагын төлөв
2. Усны чанарын хяналт Контроль качества воды	Усны чанарын үзүүлэлтийг тогтоосон хэм хэмжээ, шаардлагуудтай харьцуулан шалгах
3. Усны чанарын норм Нормы качества воды	Ус хэрэглээний тодорхой хэлбэрүүдэд зориулсан усны чанарын үзүүлэлтийн тогтоосон хэмжээ
4. Усны чанарын шалгуур Критерий качества воды	Усны чанарт үнэлгээ өгөхөд голлох үзүүлэлт болдог шинж чанар болон иж бүрэн шинж чанар
5. Усны чанарын орчин судлалын шалгуур Экологический критерий качества воды	Усны орчин судлалы системийг тухайн үед нь хэвийн ашиглах нөхцөлийг тооцсон усны чанарын шалгуур
6. Усны чанарын эдийн засгийн шалгуур Экономический критерий качества воды	Усны объектийн ус ашиглалтын хамгийн ашигтай хэлбэрийг тооцсон усны чанарын шалгуур

1	2
<p>7. Усны чанарын эрүүл ахуйн шалгуур Гигиенический критерий качества воды</p> <p>8. Загасны аж ахуйн усны чанарын шалгуур Рыбохозяйственный критерий качества воды</p> <p>9. Усны чанарын анги Класс качества воды</p> <p>10. Усны чанарын индекс Индекс качества воды</p> <p>11. Усны чанарын зохицуулалт Регулирование качества воды</p> <p>12. Усны чанарын төсөөлөл Прогнозирование качества воды</p> <p>13. Усны бохирдол Загрязнение вод</p>	<p>Хор судлал, халдвар судлал, цацраг идэвхт бодис судлалын үүднээс одоогийн болон хойч үеийн хүмүүсийн эрүүл мэндэд аюулгүй байдлыг тооцсон усны чанарын шалгуур</p> <p>Агнуурын загас, усны амьд биетүүдийг үржүүлж өсгөхөд усны зохимжийг тооцсон усны чанарын шалгуур</p> <p>Ус хэрэглээний тодорхой хэлбэрүүдэд зориулсан усны зохимжийг тодорхойлж буй усны найрлага, шинж чанарын тоон утганд тодорхой хязгаар тогтоосон усны чанарын түвшин</p> <p>Ус хэрэглээний тодорхой хэлбэрт зориулж үндсэн үзүүлэлтээр тогтоосон усны чанарын нэгдсэн тоон үнэлгээ</p> <p>Усны чанарыг мөрдөх зорилгоор усны объектийн төлөв байдалд нөлөөлж байгаа хүчин зүйлүүдэд үйлчлэх үйл ажиллагаа</p> <p>Усны объектод нөлөөлж байгаа болон цаашид нөлөөлөх хүчин зүйлүүдийн хэтийн төлөвийг тооцсон усны чанарын тодорхойлолт</p> <p>Усны объектод бохирдуулагч бодис, бичил биетэн болон дулаан орох үзэгдэл</p>

1	2
<p>14. Усны хоёр дахь бохирдол Вторичное загрязнение воды</p> <p>15. Усны бохирдол Загрязненность вод</p> <p>16. Ус бохирдуулах эх үүсвэр Источник загрязнения вод</p> <p>17. Усан дахь бодисуудын байж болох дээд хэмжээ Предельно допустимая концентрация веществ в воде ПДК</p> <p>18. Усны тэжээллэг чанарын ихсэлт Евтрофирование вод</p> <p>19. Ус өөрөө цэвэрших Самоочищение вод</p>	<p>Бохирдсон эд юмс орсноос болон усанд амьд органик үржсэнээс буюу биологийн үхсэн биетийн задралаас болж ус бохирдох</p> <p>Усны чанарын шаардлагыг зөрчиж усыг бохирдуулж байгаа бодис, бичил биетэн, дулаан хэмжээ</p> <p>Усны объектод орж ус бохирдуулж байгаа бодис бичил биетэн, дулаан зэрэг голомт</p> <p>Ус ашиглалтын нэг буюу хэд хэдэн төрөлд үүнээс их байвал усыг ашиглаж үл болох бодисын хэмжээ</p> <p>Биогенийн элементүүд усанд хуримтлагдсан үр дүнд усны объектийн биологийн бүтээгдэхүүний ихсэлт</p> <p>Усны объектийн экологийн зохистой байдлыг сэргээхэд чиглэгдсэн байгалийн үйл явц, бүрдэл</p>

<p>20. Усны химийн найрлага Химический состав воды</p> <p>21. Усны химийн горим Гидрохимический режим</p> <p>22. Усны эрдэжилт Минерализация воды</p> <p>23. Цэнгэг ус Пресные воды</p> <p>24. Давслаг ус.Солоноватые воды</p>	<p>Усан дахь физик химийн янз бүрийн төлөв байдалтай бодисын нийт хэмжээ</p> <p>Усны объектын химийн найрлага, цаг хугацаанд өөрчлөгдөх үзэгдэл</p> <p>Усанд ууссан органик биш бодисуудын г.дм³-ээр илэрхийлэгдэх задраагүй хэсэг болон анион катионы нийлбэр хэмжээ</p> <p>1 г/л хүртэл эрдэжилтэй ус</p> <p>1-10 г/л эрдэжилтэй ус</p>
--	--

1	2
<p>25. Давстай ус . Соленые воды</p> <p>26. Шорвог ус Рассолы</p> <p>27. Усны хатуулаг Жесткость воды</p> <p>28. Усны идэмхий чанар Агрессивность воды</p> <p>29. Хүчилтөрөгчийн химийн хэрэгцээ (ХХХ) Химическое потребление кислорода (ХПК)</p> <p>30. Хүчилтөрөгчийн биохимийн хэрэгцээ (ХБХ) Биохимическое потребление кислорода</p> <p>31. Усны хүчилтөрөгчийн ханац Насыщенность воды кислородом</p> <p>32. Усны тунгалагшил Прокрачность воды</p> <p>33. Усны булингаршил Мутность воды</p> <p>34. Усны өнгө Окраска воды</p> <p>35. Усны өнгөшил Цветность воды</p>	<p>10-50 г/л эрдэжилтэй ус</p> <p>50 г/л -ээс дээш эрдэжилтэй ус</p> <p>Кальци магнийн ион хэмжээнээс хамаардаг усны шинж чанар</p> <p>Усанд ууссан бодисууд янз бүрийн материалуудтай химийн үйлчлэлд орж тэдгээрийг эвдлэх шинж чанар</p> <p>Янз бүрийн исэлдүүлэх бодисын үйлчилгээгээр усанд агуулагдаж байгаа органик ба органик биш бодисуудын химийн исэлдэлтэнд шаардагдах хүчилтөрөгчийн хэмжээ</p> <p>Тодорхой нөхцөл, тогтоосон хугацаанд усанд агуулагдаж байгаа органик бодисын био химийн исэлдэлтэнд шаардагдах ууссан хүчилтөрөгчийн хэмжээ</p> <p>Усанд ууссан хүчилтөрөгчийн бодит байдлаар тодорхойлогдсон хэмжээг (концентрацийг) тухайн нөхцөлд түүний тэмцлийн хэмжээнд харьцуулсан харьцаа</p> <p>Усны гэрэл нэвтрүүлэх шинж чанарын үзүүлэлт</p> <p>Нарийн ширхэг бүхий умбуур бодисуудаас болж усны тунгалагшил буурах үзүүлэлт</p> <p>Усанд өнгө оруулах бодисуудын хэмжээг тодорхойлсон үзүүлэлт</p> <p>Усны өнгөний эрчимшлийг тодорхойлох үзүүлэлт</p>

1	2
<p>36. Усны цацраг идэвхжил Радиоактивность воды</p> <p>37. Усан дахь биогенийн бодисууд Биогенные вещества в воде</p> <p>38. Усны биологийн илрүүлэгч Биологическая индикация воды</p> <p>39. Усыг биологийн аргаар шинжих Биологическое тестирование воды.</p> <p>40. Бохир тэсвэрлэц Сапробность</p> <p>41. Хор тэсвэрлэц Токсобность</p>	<p>Усанд агуулагдаж байгаа цацраг идэвхт бодисуудын агууламжийн үзүүлэлт</p> <p>Усны бохирдлыг танигч организмаар түүний чанарт өгөх үнэлгээ Загвар (тест)-объект болж байгаа усны орагнизмын хариу үйлчлэлээр усны чанарыг үнэлэх Янз бүрийн хэмжээтэй органик бодисуудыг агуулсан усанд, усны амьд биетүүдийн амьдрах чадвар Янз бүрийн хэмжээтэй хордуулагч бодис агуулсан усанд усны амьд биетүүдийн амьдрах чадвар</p>

ТӨГСӨВ